

פיתוח ושיקום תשתיות ביישובים מוחלשים בנגב ובגליל ותיקון החלטת ממשלה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטות הממשלה מספר 521 מיום 05.07.2009 בעניין "שיקום תשתיות ביישובים חקלאיים ותיקים כמניע לפיתוח והתחדשות הכפר", החלטת הממשלה מספר 5303 מיום 26.12.2012 בעניין "שיקום תשתיות ביישובים כפריים גדולים כמנוע לפיתוח והתחדשות הכפר" והחלטת הממשלה מספר 2968 מיום 10.08.2017 בעניין "פיתוח ושיקום תשתיות ביישובים מוחלשים בהתיישבות הכפרית בנגב, בגליל ובפריפריה החברתית":

1. בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010, התשס"ט-2009 (להלן - חוק עדיפות לאומית), להכריז על היישובים המוחלשים, כהגדרתם בסעיף 2 להלן, כאזור עדיפות לאומית לשנים 2026-2027. לטובת המשך פיתוח ושיפוץ תשתיות ביישובים כמפורט להלן.
2. לצורך החלטה זו "יישובים מוחלשים" הם יישובים העומדים בתנאים המצטברים הבאים:

א. יישובים הנכללים באשכול 1 על פי המדד החברתי-כלכלי העדכני של אוכלוסיות היישובים על פי דירוג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (המדד החברתי-כלכלי) לרשויות מקומיות ויישובים בתוך מועצות אזוריות נכון למועד החלטה זו.

ב. יישובים, לרבות יישובים בתוך מועצות אזוריות, המונים עד 5,000 נפש, שאינם מוסד חינוכי או כפר נוער.

ג. יישובים שאינם נכללים במסגרת החלטת ממשלה אחרת בתוקף בין השנים 2026-2027.

3. לצורך יישום החלטה זו יוקצה סך של 15 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2026 ו-2027 בהתאם לאמור בסעיף 40 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, לצורך ביצוע פעולה מאזנת, כאמור בו, יוקצו הסכומים הבאים:

א. סך של 5 מיליון ש"ח מתקציב משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי בכל אחת מהשנים 2026 ו-2027.

ב. סך של 5 מיליון ש"ח מתקציב משרד התחבורה והבטיחות בדרכים בכל אחת מהשנים 2026 ו-2027.

ג. סך של 5 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2026 ו-2027 מתוך הסכום האמור בסעיף 2(ו) בהחלטה מס' 3327 מיום 19 באוגוסט 2025, שעניינה "תיעדוף הוצאות הממשלה בשנת 2025 ותיקון החלטות ממשלה" (להלן – החלטה 3327), ולצורך כך לתקן את החלטה 3327 כאמור בסעיף 4 להחלטה זו.

4. על מנת לעשות שימוש בסכומי ההפחתה הרוחבית האמורה בסעיף 2(ו) להחלטה 3327 כפעולה מאזנת כהגדרתה בחוק יסודות התקציב, ובהתאם לאמור בפסקה (7) לאותו סעיף, לתקן את החלטה 3327, כך שלאחר סעיף 2 יבוא סעיף 3:

- א. "להקצות מתוך הסכום האמור בסעיף 2(ו) את הסכומים הבאים למטרות המפורטות להלן ועל פי הפריסה האמורה להלן :
- ב. 10 מיליון ש"ח עבור פיתוח ושיקום תשתיות ביישובים מוחלשים, בפריסה שווה על פני השנים 2026 ו-2027."
5. להנחות את משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי להקצות תקציב ייעודי בהתאם לאמות מידה שיוגבשו ויאושרו ע"י ועדת התמיכות המשרדית בשים לב בין היתר לפרמטרים הבאים :
- א. הפערים הקיימים בתשתיות הקיימות ביישובים המוחלשים, תוך שימת דגש על פיתוח או תחזוקה של תשתיות בסיסיות דוגמת כבישים, חשמל, ביוב וכדומה. ניתוח הפערים ייעשה על-פי סקר צרכים.
- ב. גודל היישוב (מספר תושבים).
- ג. ההכנסה השנתית הממוצעת לתושב.
6. לצורך החלטה זו, תשתיות יוגדרו כתשתית ראשית – כבישים, מדרכות, תאורה, ריבוד ושיפוץ וכן אלמנטים בטיחותיים כגון : תאורה, תמרורים, אבני שפה וכדומה, וכן תשתית תת קרקעית ו/או עילית בתחום העבודה של התשתית הראשית – מערכות מים, ביוב, חשמל, תקשורת וכדומה.
7. משרד הנגב, הגליל והחוסן הלאומי יבצע את הפעולות הנדרשות בכלל היישובים המוחלשים כהגדרתם בסעיף 2, לרבות ביישובים שאינם בשטחי הפעולה של המשרד בהתאם להחלטת ממשלה 109 וזאת לצורך יישום החלטה זו בלבד.

עדיפות לאומית

החלטה זו מיועדת לסייע ליישובים מוחלשים באשכול כלכלי- חברתי בדירוג 1 על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009 (להלן : "החוק") שכותרתו "אזורי עדיפות לאומית", החלטה זו נשענת על השיקולים הקבועים בסעיף 151(ב)(2) לחוק שעניינו "חוסנו הכלכלי והחברתי של האזור או היישוב ורמת השירותים שבו" ובסעיף 151(ב)(5) לחוק שעניינו הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות.

כך הדבר על פי הנתונים הבאים :

1. חוסן חברתי-כלכלי

הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה נמדדה באמצעות שילוב של מאפייני האוכלוסייה בתחומים הבאים : הרכב דמוגרפי, השכלה וחינוך, רמת חיים, תעסוקה וגמלאות.

המושג רמה חברתית-כלכלית (או רמה סוציו-אקונומית) של האוכלוסייה ביחידה גאוגרפית מסוימת (לדוגמה אוכלוסיית רשות מקומית) מבטא שילוב מאפיינים בסיסיים של האוכלוסייה באותה יחידה

במחקר *"Local Government Reform and the Socioeconomic Gap in Israel: Building Toward a New Future"*¹ נבחן הקשר בין המצב הכלכלי של הרשויות המקומיות לבין הוצאותיהן על שירותים ציבוריים. לפי הממצאים, ככל שהמצב הסוציו-אקונומי של הרשות נמוך יותר, כך הוצאות הרשות על שירותים לתושב פוחתות. התוצאה היא כי אוכלוסיות מוחלשות, שזקוקות לשירותים ציבוריים כמו חינוך, רווחה וביטחון, לעיתים קרובות מקבלות שירותים פחות איכותיים. המחקר מציין כי ישנם הבדלים משמעותיים בתשומות שמשקיעות הרשויות המקומיות בהתאם למצב הסוציו-אקונומי של האוכלוסיות, כך שהאוכלוסיות המוחלשות סובלות ממחסור בשירותים חיוניים, מה שגורם להחמרת הפערים החברתיים-כלכליים.

על פי קובץ הרשויות המקומיות העדכני של הלמ"ס, השכר הממוצע לשכיר ביישובים (או רשויות) ברמה חברתית-כלכלית 1 עומד על 7,192 ₪ בחודש בלבד, כאשר לשם השוואה שכר המינימום המעודכן עומד על 6,247 ₪. ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 2 השכר הממוצע לשכיר עומד על 7,230 ₪ לחודש, הפער בין רמה חברתית-כלכלית 1 לרמה 2 עומד על קרוב ל-10%. בכל מקרה, לצד מרכיב ההכנסה יש לבדוק את מרכיב ההוצאה השנתית לתושב. ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1, ההוצאה השנתית לתושב (ראה מטה פירוט ביחס מונח זה) עומדת על 5,681 ₪. ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 2 ההוצאה עולה ועומדת על 7,331 ₪ לתושב. פער ההוצאה לתושב בין ישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 לישובים ברמה חברתית-כלכלית 2 עומד על 23%. בהתאם לפערים שהוצגו שעיקרם מתבטא בהוצאה נמוכה יותר לתושב הוחלט על מתן ההטבה לישובים בדירוג סוציו 1 כך שהטבה זו תסייע בהשלמת רמת ההוצאה לתושב.

ההוצאה לתושב היא ההוצאה התקציבית של הרשות לתושב בודד. ההוצאה מיועדת למימון שירותים שונים כגון חינוך, בריאות, תרבות, פנאי ועוד. ההוצאה לתושב משמשת לשיפור איכות החיים ומתן גישה לשירותים טובים ואיכותיים, תורמת להשקעה בפוטנציאל התושבים והתפתחותם האישית והמקצועית, לחיזוק הקשר בין הרשות המקומית והתושבים, מתן גישה שווה לשירותים, תורמת לכלכלה המקומית, הגברת מעורבות התושבים ועוד. משמעות הנתונים לעיל היא כי השירות הניתן לתושבים ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 הוא שירות מינימאלי, בסיסי ומינורי בלבד. ההשקעה התקציבית בתשתיות תורמת לצמצום הפערים ושיפור השירות לתושב. לשם המחשה, בעקבות החלטת הממשלה הקודמת, החלטה מספר 2968, אחד היישובים – יסודות, עלה מרמה חברתית-כלכלית 1 ל-2. עלייה זו מתורגמת, כפי שניתן היה לראות, בהקצאת תקציב גבוה יותר לתושב ושיפור השירות לתושב באחוז ניכר. ביסודות החל תהליך של שיפור החוסן הכלכלי, יצירת מקורות הכנסה וצמצום התלות בתקציבי מדינה. מכאן המשך חשיבות ההשקעה ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1.

¹ https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR3204.html

נוסף על האמור, פורסם על ידי משרד הפנים מחקר על אודות כלכלת הרשויות המקומיות.² על פי המחקר, ככל שהאשכול חברתי-כלכלי של הישובים גבוה יותר, גדלות ההכנסות של היישוב. ככל שההכנסות גבוהות יותר, כך ההוצאות לתושב והשירותים לתושב יהיו גבוהים יותר, ולהיפך. מבחינת קביעה זו על פי נתוני הלמ"ס העדכניים עולה כי ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 ההכנסות הממוצעות לתושב מארנונה

272 ₪ לשנה, ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 2 ההכנסות הממוצעות לתושב מארנונה הן כ-1,101 ₪ לשנה.³

כלל הנתונים המפורטים מלמדים על חולשות היישובים המסווגים באשכול ברמה חברתית-כלכלית 1. ככל שעולים בדירוג הלמ"ס של הרשויות המקומיות, ההכנסות הממוצעות לתושב מארנונה עולות וגם ההוצאה לתושב גדלה.

בנוסף, במחקר המוזכר לעיל של משרד הפנים מצוין הקשר בין גודל היישוב לבין מצבו הכלכלי. נמצא כי התקציב של יישובים קטנים נמוך ואינו מאפשר מתן שירותים באותה רמה של יישובים גדולים יותר. המחקרים השונים מלמדים חד-משמעית שגודל היישוב משפיע על מצבו הכלכלי.⁴ יישובים קטנים וחלשים מתקשים להתחרות באופן יעיל לאור המשאבים והיכולות הנדרשים מהם. בביצוע פעולות עתירות הון, כדוגמת בניית תשתיות, מבני ציבור וכבישים, יש יתרון מובהק לגודל היישוב. יישובים קטנים יתקשו להוציא אל הפועל פרויקטים עתירי הון ויתקשו לספק שירותים לתושבים. ככל שהיישוב קטן יותר או חלש יותר מבחינת דירוג חברתי-כלכלי של הלמ"ס, כך הקושי יגדל וכך הפערים יגדלו. מסיבה זו החלטה זו מתמקדת דווקא ביישובים קטנים המונים עד 5,000 תושבים.

עוד יצוין כי החלטה זו דנה בנושא פיתוח תשתיות בסיסיות בלבד דוגמת כבישים, מדרכות, תאורת רחובות וכדומה. בהתאם לפקודת העיריות ופקודת המועצות המקומיות, מוסמכות הרשויות המקומיות לקבוע חובה על תשלום אגרות, היטלים ותשלומי חובה אחרים בחוקי עזר וזאת ככל הנדרש לצורך ביצוע חובותיהן וסמכויותיהן. במסגרת זאת נוהגות הרשויות המקומיות מזה עשרות שנים לגבות היטלים למימון תשתיות עירוניות, כאשר באופן היסטורי היטלים אלו הוטלו בעיקר למימון נושא תשתית הכבישים, הביוב, המים והתיעול. ביישובים החלשים הרשויות אינן יכולות לבצע את העבודות הבסיסיות הנדרשות עבור התושבים, לאור העובדה כי התושבים חסרי אמצעים כלכליים לעמוד בהוצאות היטלי הפיתוח הצפויים להיות מוטלים עליהם בגין עבודות אלה. הוצאות אלה יכולות להסתכם בעשרות אלפי שקלים לתושב.

על בסיס השיקולים האמורים, התמקדות ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 עולה בקנה אחד עם השיקול המנוי בסעיף 151(ב)(2) לחוק, ומקדמת את מטרות ההחלטה.

² https://www.gov.il/BlobFolder/generalpage/economy-local-government/he/file_economy-local-government.pdf

³ <https://www.cbs.gov.il/he/publications/Pages/2019/>

⁴ <https://www.thejoint.org.il/wp-content/uploads/2020/09/mizuy2012.pdf>

2. צמצום פערים

אחד השיקולים המנויים בחוק הוא הצורך בצמצום פערים בין האזור או הישוב לבין האזורים או הישובים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות.

נכון להיום, בשנת 2025, עדיין קיימים יישובים שהמאפיינים הפיסיים שלהם ירודים במיוחד, אף מיום הקמתם. הם מתאפיינים בהיעדר מדרכות וכבישים, מבנים מאזבסט, מתחמי מגורים ישנים ומתפוררים, היעדר ביוב מוסדר וניקוז, היעדר תאורת דרכים, שבילי עפר המחברים בין רחובות וכבישים ראשיים, תשתית ירודה לאיסוף פסולת ועוד.

על פי רוב, ביישובים בהם התושבים הם בעלי הכנסה נמוכה מהממוצע התשתיות הבסיסיות הן ברמה ירודה. רמת החיים של התושבים נמוכה יותר, ועל פי משרד הבריאות שיעורי התחלואה והתמותה שלהם אף גבוהים מהממוצע. כפועל יוצא מכך, אוכלוסיות חזקות ובעלות אמצעים לא תעבורנה להתגורר בישובים אלה, ואוכלוסיות שתחזקנה תעזובנה את הישוב. מצב התשתיות הירוד גם גורם להיעדר מקומות תעסוקה. תשתיות ירודות תורמות לרמת זיהומים וסיכונים סביבתיים בשל האיכות הירודה של התשתיות. מצב זה הוא פוטנציאל ליצירת מפגעים וסיכונים סביבתיים, לרבות מפגעים אשר השפעתם אינה תחומה לגבולות הרשות, למשל זיהום אוויר או קרקע.

יישובים חזקים, בעלי גישה להון אנושי וכלכלי, מצליחים לפעול לפיתוח תשתיות ולתחזוקת תשתיות. יישובים חלשים אינם מצליחים לפתח ולתחזק תשתיות בהיעדר משאבים. הסדרת תשתיות מחייבת השקעה כספית משמעותית אשר איננה אפשרית ליישובים חלשים. יישובים אלה יתקשו לקבל הלוואות ולגייס תרומות ותושביהם אינם מסוגלים לעמוד בהיטלי פיתוח. כתוצאה מכך, ביישובים החלשים קיים מחסור בתשתיות ראויות, והפער בין איכות החיים של תושבי היישובים לבין תושבי יישובים אחרים הולך ומתחדד.

כפי שהוצג לעיל, יישובים קטנים וחלשים מתקשים להתחרות באופן יעיל לאור המשאבים והיכולות הנדרשים מהם בביצוע פעולות עתירות הון, כדוגמת בניית תשתיות, מבני ציבור וכבישים, בהן יש יתרון מובהק לגודל הישוב. ככל שהישוב קטן יותר ו/או חלש יותר מבחינת דירוג חברתי-כלכלי של הלמ"ס⁵, כך הקושי יגדל וכך הפערים יגדלו. הפערים בין יישובים בדירוג חברתי-כלכלי 1 (כאמור – הנמוך ביותר), לבין יישובים בדירוג גבוה יותר ניכרים ומשפיעים כמעט בכל תחומי החיים: ההכנסה לנפש נמוכה בהרבה מהממוצע, שיעורי האבטלה גבוהים, אחוז נמוך של זכאות לבגרות וציונים נמוכים יותר, נגישות נמוכה לחינוך בלתי פורמאלי ולהשכלה גבוהה, נגישות נמוכה לשירותי רפואה מתקדמים, שיעורי תחלואה גבוהים, תוחלת חיים נמוכה יותר, מחסור במבני ציבור ותשתיות ציבוריות חסרות ולקויות, שיעורי פשיעה גבוהים יותר ועוד. כמעט בכל מרכיב או פרמטר בו תתבצע השוואה בין יישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 לבין יישובים ברמה חברתית-כלכלית גבוהה יותר, יימצאו פערים משמעותיים. בהשוואה ליישובים ברמה חברתית-כלכלית גבוהה 8-10, הפערים יהיו לעתים פי 2 ואף פי 3.

כתוצאה מכך, ביישובים חלשים קיים מחסור בהסדרה ותשתיות סביבתיות ראויות, והפער בין איכות החיים והסביבה של תושבי היישובים החלשים ליישובים החזקים מדגיש מדוע נדרש סיוע ממשלתי דווקא ליישובים החלשים בכל הנוגע להשקעה בתשתיות.

על בסיס השיקולים האמורים, ההתמקדות בפיתוח תשתיות ביישובים מוחלשים ברמה חברתית-כלכלית 1 כאמצעי לצמצום פערים, עולה בקנה אחד גם עם השיקול המנוי בסעיף 151(ב)(5) לחוק, ומקדמת שיקול זה.

דברי הסבר

רקע כללי

ביישובים רבים נמצאות התשתיות הפיסיות הבסיסיות, במצב של קריסה. מעבר לפגיעה בתפקוד היומיומי, לטרדה ולהוצאות הכספיות, מתבטא הדבר גם באי-עמידה בדרישות החוק וגורם למפגעים בטיחותיים ולפגיעה ולירידה באיכות החיים של האזרחים החיים ביישובים אלה. הסדרת התשתיות היא פעולה הכרחית להמשך קיומם של חלק מהיישובים. מצבם הפיסי של היישובים הללו משפיע על מצבם החברתי ועל המרחב באופן כללי. משמעות קריסת התשתיות הפיסיות, מעבר לפגיעה בתפקוד היומיומי ומעבר לטרדה ולהוצאות הכספיות מתבטאת באי עמידה בדרישות החוק וגורמת למפגעים בטיחותיים ולפגיעה ולירידה באיכות החיים של האזרחים החיים ביישובים אלה.

תשתיות בסיסיות הוקמו והונחו לרוב בעת יסוד היישובים. בחלוף השנים ולאור שינויים באופי היישובים, נדרש להתאים את התשתית הקיימת – רוחב כבישים, מקומות חניה, חשמל, ביוב, מים וכו'. חידוש ושדרוג התשתית תייצר מנוף לשיקום כללי של היישובים בכל הרבדים. שדרוג התשתיות יתרום להעלאת תדמית היישובים, ובכך להגדלת כושר המשיכה של היישובים לאוכלוסייה צעירה. התועלות החברתיות והכלכליות של התכנית תתבטא בקליטה ואכלוס, בצמיחה כלכלית וחברתית, במשיכת אוכלוסייה צעירה ליישובים ועל ידי כך יצירת שכבת מנהיגות דור ההמשך בהתיישבות. יתרה מזאת, שיקום תשתיות תורם, לאורך שנים, לעליה ברמה החברתית-כלכלית של היישובים, וכפועל יוצא, מכך לשיפור בהיקף ההשקעה בכל תושב ולשיפור השירות הניתן לכל תושב. לשם המחשה, במסגרת החלטת הממשלה הקודמת, החלטת ממשלה מספר 2968, אחד מ-3 היישובים בהם הושקע תקציב ניכר – יסודות, עבר תמורת פיתוח ממשית והרמה החברתית-כלכלית שלו עלתה מ-1 ל-2. ומכאן שנדרשת השקעה תקציבית נוספת ביישובים החלשים ברמה חברתית-כלכלית 1 במטרה לחזק ולהשיג את תכלית פעולות ההחלטה.

נכון להיום, הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה נמדדת באמצעות שילוב של תכונותיה הבסיסיות של האוכלוסייה בתחומים הבאים: הרכב דמוגרפי, השכלה וחינוך, רמת חיים, תעסוקה וגמלאות. היישובים משויכים ל-10 אשכולות של רמה חברתית-כלכלית. המושג רמה חברתית-כלכלית (או רמה סוציו-אקונומית) של האוכלוסייה ביחידה גאוגרפית מסוימת (לדוגמה אוכלוסיית רשות מקומית) מבטא שילוב תכונות בסיסיות של האוכלוסייה באותה

יחידה. מושג זה נתפס אינטואיטיבית במצביו הקיצוניים: עני בקצה האחד ועשיר בקצה השני. ישובים בדירוג חברתי-כלכלי 1 נחשבים ליישובים חלשים ועניים במיוחד, בעלי מגוון רחב ביותר של בעיות במגוון תחומים דוגמת תשתיות, מצב חברתי, עוני וכדומה. מסיבה זו הצעת ההחלטה הנוכחית תתמקד בשדרוג ושיקום תשתיות של היישובים החלשים בדירוג סוציו 1 מתוך מטרה לפתח ולחזק את יישובים, לשפר את השירותים לתושבים המקומיים, למשוך תושבים חדשים ולצמצם פערים בתוך היישוב ובין היישוב ליישובים אחרים, לשפר את השירות הניתן לתושבים ולסייע לרשויות המקומיות בהעלאת הרמה החברתית-כלכלית, ככל וניתן. התקציב בהחלטה זו מיועד לפיתוח תשתיות ומבני ציבור ולא יוקצה תקציב עבור פעילות שוטפת. כמו כן יוער, כי רשימת היישובים הזכאים תתעדכן בכל שנה מחדש, בהתאם להחלטות הממשלה הרלוונטיות ולתוקפן. בנוסף יובהר כי מוסדות חינוך וכפרי נוער המהווים מסגרות חינוכיות המתקצבות על ידי משרד החינוך, גם בתחומי התשתיות, לא יתקצבו במסגרת החלטה זו.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

ההחלטה צפויה להביא לשינוי ניכר באיכות וברמת התשתיות הפיסיות ביישובים בהחלטה זו. ביישובים אלה יש מחסור בתשתיות בסיסיות ראויות דוגמת כבישים, מדרכות, ביוב, תאורה וכדומה, או שמצב התשתיות רעוע במיוחד. כתוצאה מכך היישובים נדרשים להשקעות תקציביות ניכרות מדי שנה בתחזוקה שוטפת ובטיפול בתקלות (השקעות שאת רובן אין ביכולתן לממן). לצד זאת, איכות החיים של התושבים המקומיים המתגוררים ביישובים אלה נמוכה במיוחד. שדרוג התשתיות יתרום בראש ובראשונה לחיסכון ניכר בהוצאות התפעוליות, התחזוקה והטיפול בתקלות של התשתיות, להקמת תשתיות חדשות ויספק איכות חיים ראויה ושירותים ראויים יותר לתושבים המקומיים.

שדרוג התשתיות יתרום לקליטת תושבים חדשים, למשיכת השקעות נוספות בישוב הקיים ובאזור, לקליטה של אוכלוסייה נוספת ביישובים, לצמצום פערים בין אוכלוסייה ותיקה לאוכלוסייה חדשה, להצרת האוכלוסייה הקיימת, למשיכת כוח אדם מוכשר שיתרום לצמיחה כלכלית, לעליית רמת השירותים והנמכת ספי שירותים חברתיים לאוכלוסייה הקיימת בישוב ובאזור.

שדרוג התשתיות אף יכול לתרום, כפי שהתרחש במקרה של יסודות, להעלאת הרמה החברתית-כלכלית של היישוב. מבחינה כלכלית, העלאת רמה חברתית-כלכלית של יישוב הינה בעלת תרומה כלכלית רבה הן לרשות המקומית והן למדינה: היא מביאה להעלאה בשיעור התושבים המשלמים ארנונה, מפחיתה את מספר הזכאים להנחות בארנונה, מעלה את ההוצאה התקציבית בתושב, מפחיתה מענקים ותמיכות המשולמים על ידי המדינה המוקצים תוך התחשבות ברמה החברתית כלכלית של היישוב. נכון להיום, יישובים ברמה חברתית-כלכלית נמוכה מתבססים ואף קיומם תלוי בתקציבי מדינה, תמיכות, מענקים וכדומה. התלות הכלכלית של יישובים אלה במדינה כמעט מוחלטת.

תקציב

30 מיליון ש"ח בפריסה ל-2 שנות תקציב. התקציב הינו ממקורות המשרדים המנויים בהחלטה זו.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם
לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הפנים : תומך
שרת התחבורה והבטיחות בדרכים : תומכת
שר האוצר : תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת הממשלה מספר 521 מיום ה-5/7/2009.
החלטת הממשלה מספר 5303 מיום ה-26/12/2012.
החלטת הממשלה מספר 2968 מיום ה-10/08/2017.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה
מצורפת.

סיווגים

- סיווג ראשי : ביצועי.
- סיווג משני : תהליך.
- תחום פעולה עיקרי : חברה וכלכלה.

מגיש : שר הנגב, הגליל והחוסן הלאומי

**ב' בחשון התשפ"ו
24 באוקטובר 2025**

משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי לשכת היועץ המשפטי

ב' חשון תשפ"ו
24 אוקטובר 2025

חוות דעת משפטית - הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

פיתוח ושיקום תשתיות ביישובים מוחלשים

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:

בהמשך להחלטות הממשלה מספר 521 מיום 05.07.2009 בעניין "שיקום תשתיות ביישובים חקלאיים ותיקים כמניע לפיתוח והתחדשות הכפר", החלטת הממשלה מספר 5303 מיום 26.12.2012 בעניין "שיקום תשתיות ביישובים כפריים גדולים כמנוע לפיתוח והתחדשות הכפר" והחלטת הממשלה מספר 2968 מיום 10.08.2017 בעניין "פיתוח ושיקום תשתיות ביישובים מוחלשים בהתיישבות הכפרית בנגב, בגליל ובפריפריה החברתית",

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009 ו-2010, התשס"ט-2009) (להלן - חוק עדיפות לאומית), להכריז על היישובים המוחלשים, כהגדרתם בסעיף 2 להלן, כאזור עדיפות לאומית לשנים 2026-2027. לטובת המשך פיתוח ושיפוח תשתיות ביישובים כמפורט להלן

החלטה זו מיועדת לסייע ליישובים מוחלשים באשכול כלכלי- חברתי 1 על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

בהתאם לפרק כ"ו לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009 שכותרתו "אזורי עדיפות לאומית", החלטה זו נשענת על השיקולים הקבועים בסעיף 151(ב)(2) לחוק, שעניינו "חוסנו הכלכלי והחברתי של האזור או הישוב ורמת השירותים שבו" ובסעיף 151(ב)(5) לחוק שעניינו הצורך בצמצום פערים בין האזור או היישוב לבין אזורים או יישובים אחרים או בין קבוצות אוכלוסייה תושבות האזור או היישוב לבין קבוצות אוכלוסייה אחרות.

לאחר בחינת הנתונים, התמקדות ביישובים ברמה חברתית-כלכלית 1 בדגש על פיתוח התשתיות ביישובים אלו, עולה בקנה אחד גם עם השיקולים המנויים בסעיף 151(ב)(2) ו-151(ב)(5) לחוק, ומקדמת את מטרות ההחלטה.

קשיים משפטיים ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

אין.

**משרד הנגב הגליל והחוסן הלאומי
לשכת היועץ המשפטי**

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

לשכה משפטית אוצר – אין הערות משפטיות

משרד המשפטים – אין הערות משפטיות

משרד רה"מ – אין הערות משפטיות

משרד הפנים- אין הערות משפטיות ככל שמדובר בהיבטים הנוגעים למשרד הפנים בהצעה זו.

משרד התחבורה- אין הערות משפטיות בתחומים הנוגעים למשרד התחבורה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההחלטה:

אין הסתייגות משפטית.

בברכה,

אביתר טסלר, עו"ד
היועץ המשפטי

העתק: עו"ד אסנת סוכר – ממונה ראש צוות, לשכה משפטית